

Č. j. USTR 425/2016

**KONCEPCE VZDĚLÁVACÍ
A POPULARIZAČNÍ ČINNOSTI
Ústavu pro studium totalitních režimů**

Schválena Radou Ústavu dne 23. června 2016

Úvod

Následující text konkretizuje, jak Ústav pro studium totalitních režimů chápe realizaci svého poslání seznamovat veřejnost s poznáním o nacistické okupaci a diktatuře KSČ, které mu ukládá zákon č. 181/2007 Sb. o Ústavu pro studium totalitních režimů a nález Ústavního soudu 25/07.

Činnost Ústavu naplňuje veřejný zájem, který spočívá ve snaze přispět k poznávání a kritickému reflektování dědictví nacistické okupace a diktatury KSČ. Smysl poznávání principů, na nichž bylo postaveno ovládnutí společnosti v minulosti, spočívá ve schopnosti lépe se bránit současným i budoucím hrozbám omezování lidských práv a demokracie (viz též Koncepce vědeckého zaměření ÚSTR schválená Radou ÚSTR dne 26. června 2015). V zájmu těchto cílů Ústav zpřístupňuje výsledky své vědecké činnosti široké veřejnosti cestou vzdělávání a popularizace.

Vzdělávání pracuje metodami typickými pro formální vzdělávání a věnuje se odpovídajícím cílovým skupinám, jako jsou učitelé a žáci základních a středních škol, studenti vysokých škol nebo odborná veřejnost. Prostřednictvím popularizace pak Ústav metodami neformálního vzdělávání oslovuje nejrozličnější skupiny z řad široké veřejnosti.

Vzhledem k tomu, že vzdělávání o soudobých dějinách je v přirozeném intenzivním vztahu s veřejným děním, může docházet ke kontroverzním situacím, v nichž se vyjadřování k soudobým dějinám stává součástí politického střetu. Právě proto musí Ústav transparentně formulovat své vzdělávací cíle a postupy a vycházet z takových principů, které umožní nakládat s případnou kontroverzí.

Principy vzdělávací a popularizační činnosti ÚSTR

Principy, na nichž vzdělávací a popularizační činnost Ústavu staví, jsou:

1. **Historická gramotnost.** Cílem vzdělávací činnosti není jen nabytí znalostí o tématech spojených s činností Ústavu, ale především získání dovedností potřebných pro samostatnou orientaci v historii. Mezi ně patří například schopnost rozlišit různé výklady minulosti, umět zacházet s historickými prameny, orientace v historickém čase a v historické kultuře, a především formulování vlastního a reflektovaného postoje k historii.
2. **Občanské vzdělávání.** Obecným cílem je rozvoj demokracie a lidských práv. Pro vzdělávání a popularizaci v tématech, jež mohou být politicky citlivá, je klíčové dodržování těchto pravidel (jde o základní principy občanského vzdělávání): vyučující nesmí indoktrinovat, tedy manipulovat tématem v zájmu vlastního přesvědčení; podpora samostatného kritického myšlení, nikoli snaha získat někoho pro svůj názor; nutnost pojednávat kontroverzní témata jako kontroverzní, včetně prezentování názorů všech relevantních stran účastnících se polemiky.
3. **Otevřenost.** Vzdělávací, a zejména popularizační činnost prostupuje velkou částí aktivit Ústavu a je založena na široké a otevřené spolupráci jak v rámci Ústavu (mezi pracovníky Oddělení vzdělávání a ostatními odborníky), tak i

s partnery vně Ústavu, ať už se jedná o odborné a kulturní instituce nebo o organizace občanské společnosti.

4. **Výzkum.** Vzdělávací činnost se vedle bohaté a systematicky reflektované praxe opírá také o vlastní výzkumnou a publikační aktivitu Ústavu.

Tematické náměty

Konkrétní tematické náměty pro jednotlivé cílové skupiny vycházejí z průniku témat, jimiž se zabývá Ústav, s tématy soudobých dějin aktuálně probíranými ve veřejném prostoru. Zohledňují také situace a potřeby dané cílové skupiny.

Cílové skupiny

Cílové skupiny jsou:

1. **Základní a střední školy.** Jak učitelé či učitelky, tak žáci či žákyně základních a středních škol jsou primární cílovou skupinou. Vycházíme z předpokladu dlouhodobé a systematické práce se školami.
2. **Vysoké školy.** V prostředí vysokých škol se snažíme oslovit v první řadě studující učitelských oborů na pedagogických a filozofických fakultách (dějepis, historie, občanská výchova).
3. **Odborná veřejnost.** Výstupy vzdělávání jsou určeny i nejrůznějším specifickým skupinám z akademického prostředí, občanského sektoru, státních i samosprávných orgánů apod.
4. **Široká veřejnost.** Vzdělávání určené široké občanské veřejnosti se snaží o využití veřejného prostoru, o propojení dílčích vzdělávacích aktivit do konkrétního komunitního rámce (spolupráce škol, muzeí, samospráv) a o využití moderních technologií. Formy oslovování jsou široké a sahají od výstav přes veřejné semináře, přednášky, diskuse až po kulturní akce.

Počítáme s tím, že vzdělávání je velmi různorodá oblast, jejíž priority a formy se proměňují. Popis konkrétních metod, forem práce či výstupů je proto podrobně a v aktuální podobě zachycen na vzdělávacím portálu Ústavu: www.dejepis21.cz .

PhDr. Emilie Benešová, v. r.
Předsedkyně Rady ÚSTR